

Miejski Plan Adaptacji do zmian klimatu dla PoniatoŹe

Raport z badaŹ spolecznych

Opracowanie pt.

**Miejski Plan Adaptacji do zmian klimatu dla Poniatowej
Raport z badań społecznych**

zostało przygotowane przez firmę:

Zespół Doradców Gospodarczych TOR Sp. z o.o.

ul. Sielecka 35
00-738 Warszawa
www.zdgtor.pl

na podstawie umowy nr PRO.032.57.2024 z dnia 23 października 2024 r. pomiędzy
Zamawiającym a Wykonawcą

Skład autorski opracowania:

Maciej Mysona – kierownik projektu

Jakub Balik

Julian Politt

Anna Maria Stachowicz

Robert Wojciechowski

i inni

Projekt jest realizowany w ramach Priorytetu III Ochrona zasobów środowiska i klimatu,
Działania 3.2 Dostosowanie do zmian klimatu i zapobiegania powodziom i suszy
(typ projektu 3) Programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021 – 2027.

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SPIS TREŚCI

1. ETAP 1 – CZĘŚĆ ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA	6
1.1. WARSZTATY FUTURE CITY GAME	6
1.2. BADANIE ANKIETOWE	11
2. ETAP 2 – CZĘŚĆ STRATEGICZNA I WDRÓŻENIOWA	19
2.1. MINI WARSZTATY	19
2.2. SPOTKANIA Z URBANISTĄ	21
3. ETAP 3 – KOŃCOWA WERSJA DOKUMENTU	23
3.1. KONSULTACJE SPOŁECZNE WSTĘPNEGO PROJEKTU	23
3.2. KONKURSY EKOLOGICZNE	24
3.3. SZKOLENIA	25
4. SPIS WYKRESÓW I ZDJĘĆ	26

WYKAZ POJĘĆ I SKRÓTÓW

CKPiT	Centrum Kultury, Promocji i Turystyki w Poniatowej
GPGK	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.
GRS	Gminna Rada Seniora Poniatowa
MPA	Miejski Plan Adaptacji do zmian klimatu
OSiR	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Poniatowej
UM Poniatowa	Urząd Miejski w Poniatowej

Na etapie postępowania przetargowego dotyczącego opracowania MPA, UM Poniatowej sporządził wstępną listę **głównych interesariuszy**, która została rozszerzona w ramach prac diagnostycznych nad niniejszym dokumentem. Wśród zidentyfikowanych interesariuszy można wymienić m.in.:

- Organy wojewódzkie ds. ochrony środowiska, w tym:
 - Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska w Lublinie,
 - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie,
 - Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Lublinie,
- Urząd Miejski w Poniatowej, w tym:
 - Wydział Finansowo-Budżetowy,
 - Wydział Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Rolnictwa,
 - Wydział Inwestycji, Gospodarki Nieruchomościami i Gospodarki Przestrzennej,
 - Wydział Organizacyjny,
 - Wydział Promocji i Obsługi Inwestora,
 - Wydział Spraw Obywatelskich i Społecznych,
 - Urząd Stanu Cywilnego,
- Służby porządkowe, w tym:
 - Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Opolu Lubelskim,
 - Komendę Powiatową Policji w Opolu Lubelskim,
 - Komisariat Policji w Poniatowej,
 - jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych,
- Mieszkańców, organizacje pozarządowe (NGO), przedsiębiorców i innych interesariuszy, w tym:
 - Koła Gospodyń Wiejskich,
 - Centrum Kultury Promocji i Turystyki w Poniatowej,
 - Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Poniatowej,
 - Lokalną Grupą Działania Owocowy Szlak,
 - Zespół Szkół w Poniatowej,
 - Lokalną Organizację Turystyczną „Kraina Lessowych Wąwozów”,
 - Miejsko-Gminny Zespół ds. Obsługi Oświaty w Poniatowej,
 - Stowarzyszenie Amazonki Poniatowa,
 - Stowarzyszenie Kobiet „Zielone Sięło” w Niezabitowie,
 - Towarzystwo Przyjaciół Poniatowej.

1. ETAP 1 – CZĘŚĆ ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA

1.1. WARSZTATY FUTURE CITY GAME

Data i godzina: 28 i 29 stycznia 2025 r. godz. 9:00.

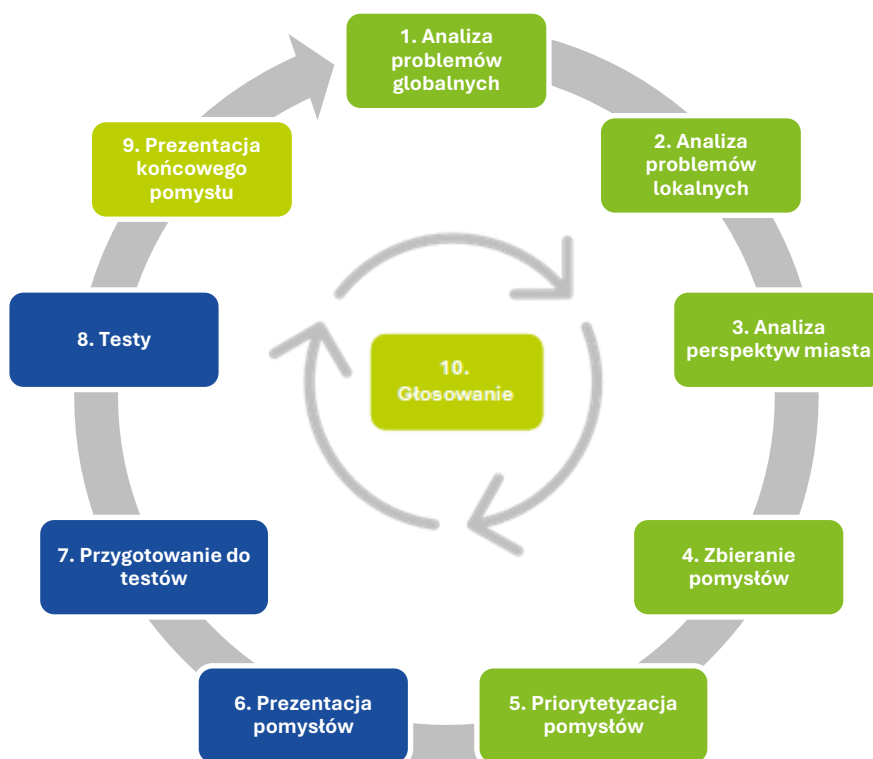
Miejsce: Urząd Miejski w Poniatowej, ul. Młodzieżowa 2, 24-320 Poniatowa.

Uczestnicy: 26 osób (przedstawiciele następujących grup: mieszkańcy, UM Poniatowa, Zespół Szkół w Poniatowej, GPGK, Towarzystwo Przyjaciół Poniatowej, CKPiT)

Przebieg spotkań: Future City Game jest to forma warsztatów, podczas której grupa uczestników wypracowuje wspólnie konkretne rozwiązania przestrzenne i funkcjonalne w ramach podejmowanego tematu. Warsztaty w Poniatowej dotyczyły diagnozy obszarów zagrożonych oddziaływaniem zmian klimatu i późniejszego sformułowania działań zaradczych. Oba spotkania zostały przeprowadzone zgodnie z zasadą 10 kroków widoczną na poniższym rysunku.

Rysunek 1 poniższym rysunku.

Rysunek 1. 10 kroków Future City Game

Źródło: <https://pdm.irmir.pl/narzedziownik/inne/metoda-future-city-game> (dostęp: 02.01.2025 r.)

Forma spotkań została dostosowana do tematyki budowania odporności na zmiany klimatu, a także etapu prac nad MPA, tj. opracowania części diagnostycznej. Każdorazowo, uczestnicy byli informowani o kolejnych krokach i zasadach pracy podczas danego etapu.

Po przywitaniu zgromadzonych uczestników, pierwsza część spotkania polegała na przedstawieniu głównych założeń opracowania dokumentu oraz informacji o całym procesie jego przygotowania. Zgromadzeni goście poznali kolejne etapy prac i części składowe MPA dla Poniatowej oraz etapy konsultacji społecznych w ramach, których mogą włączyć się w prace nad dokumentem.

Druga część spotkania miała charakter warsztatowy. Uczestnicy, pod okiem moderatorów z ramienia Wykonawcy, przechodzili przez kolejne kroki Future City Game poczynawszy od diagnozy problemów globalnych i lokalnych związanych ze zmianami klimatu, przez określenie podziału uwagi lokalnej między aspekty ekonomii, społeczeństwa i środowiska, na wskazaniu potencjalnych rozwiązań i ich priorytetyzacji kończąc.

Zdjęcie 1. Warsztaty Future City Game w dniach 28 i 29 stycznia 2025 r.

Źródło: Materiały własne Zespołu Doradców Gospodarczych TOR Sp. z o.o.

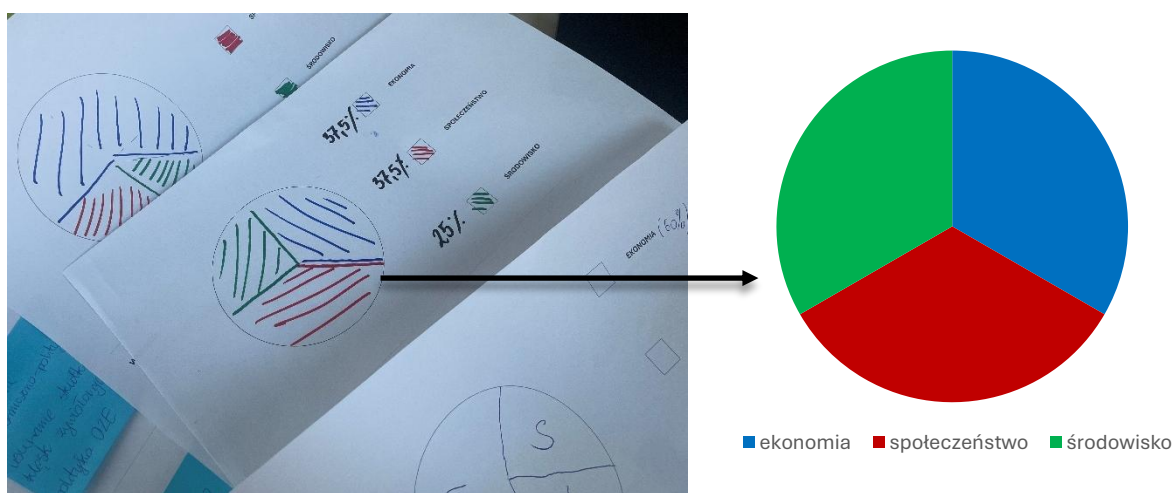
Uczestnicy spotkań określili problemy związane ze zmieniającymi się czynnikami klimatycznymi oddziałującymi na lokalny klimat wraz z przypisaniem do sektora ekonomii, społeczeństwa i środowiska. Jak zauważali sami interesariusze – większość z zapisanych problemów nie jest powiązana z jednym sektorem i wpływa na różne dziedziny działalności miasta. Wśród wymienianych zjawisk wymieniono m.in.:

- brak rozwiązań systemowych i odpowiednich ram prawnych,
- zubożenie społeczeństwa,
- niewystarczająca skuteczność usuwania skutków zagrożeń, np. powalonych drzew,
- problemy z przepustowością lub brak odpowiedniej infrastruktury technicznej, np. kanalizacji burzowej,
- niedostateczne środki przeznaczane na inwestycje drogowe i rozwiązywanie problemów skutków zmian klimatu,
- brak wystarczających środków finansowych zewnętrznych,

- występowanie zjawisk ekstremalnych lub dotąd nieobecnych, jak np. susze, gradobicia, przymrozki, opady nawalne czy wichury,
- obniżenie poziomu wód podziemnych,
- starzejące się społeczeństwo,
- złe prowadzenie produkcji rolnej, stosowanie nadmiarowych ilości środków ochrony roślin,
- niska kultura i świadomość społeczeństwa,
- brak wystarczającego wpływu samorządu na działania mieszkańców i przedsiębiorców,
- problem z właściwą segregacją odpadów i ich wyrzucaniem w miejscach nieprzeznaczonych na ten cel (np. w lasach),
- degradacja wizualna przyrody.

Następnie, na bazie zdiagnozowanych problemów oraz prowadzonych dyskusji, każda grupa sporządzała wykres kołowy, na którym znajdowały się 3 pola symbolizujące sektory działalność miasta – ekonomię, społeczeństwo i środowisko. Na podstawie bieżących działań samorządu, nastrojów społecznych oraz uwag dotyczących poszczególnych aspektów, uczestnicy określili perspektywę miasta w trzech analizowanych obszarach. Każda z grup jednoznacznie wskazała, iż najmniejsza uwaga skupiana jest na aspekty środowiskowe (15-25%). Pozostałe dwa sektory (ekonomia i społeczeństwo) było oceniane odmiennie w każdej z grup – część osób uważała, iż ekonomia zajmuje przeszło 50% uwagi samorządu i mieszkańców, podczas gdy inni prezentowali przeciwne zdanie. Po sporządzeniu wykresów, poddano pod dyskusję możliwość realizacji działań miasta z uwzględnieniem podziału omawianych obszarów w równych częściach, z uwagi na ścisłe powiązanie aspektów ekonomicznych, społecznych i środowiskowych.

Zdjęcie 2. Wykresy kołowe sporządzone podczas warsztatów 28 i 29 stycznia 2025 r.

Źródło: Materiały własne Zespołu Doradców Gospodarczych TOR Sp. z o.o.

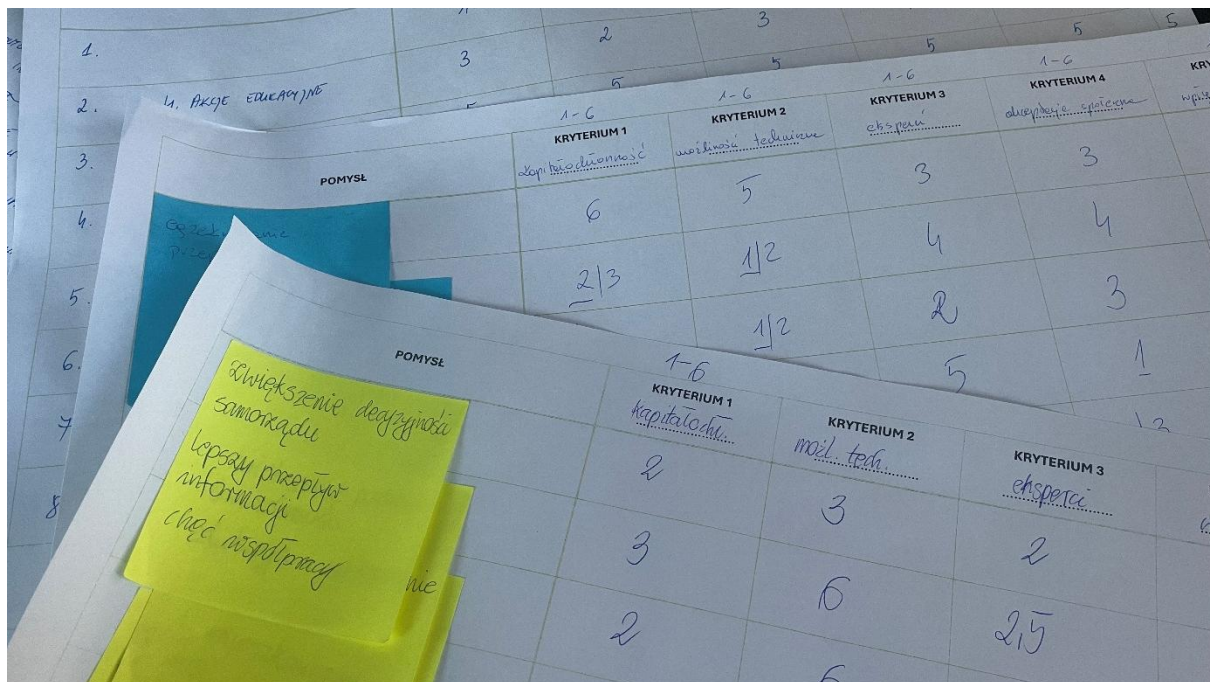

Ostatnie kroki warsztatu polegały na opracowaniu propozycji działań i pomysłów zniwelowania stwierdzonych problemów. Wśród wielu propozycji znalazły się zarówno rozwiązania z zakresu zarządzania i edukacji, jak i zadania infrastrukturalne. Wśród propozycji przedstawionych podczas spotkań wymienić można m.in.:

- egzekwowanie przepisów przez mieszkańców i przedsiębiorców,
- uwzględnienie aspektów prośrodowiskowych w dokumentach planistycznych,
- prowadzenie akcji promocyjno-informacyjnych o ochronie klimatu podczas imprez i wydarzeń w gminie,
- monitoring środowiska wraz z budową systemu urządzeń monitorujących,
- wykorzystywanie dobrych praktyk i rozwiązań dostosowanych do lokalnych potrzeb,
- opracowanie katalogu roślin rekomendowanych do implementacji w mieście,
- rozwój infrastruktury OZE oraz rzetelne informowanie o ich plusach/minusach,
- zwiększenie decyzyjności samorządu lokalnego, poprawa przepływu informacji między JST różnych szczebli,
- poprawa świadomości mieszkańców na temat środowiska poprzez działania edukacyjne społeczeństwa w różnych grupach wiekowych,
- prowadzenie konsultacji i szkoleń z mieszkańcami wsi, w tym z rolnikami,
- uzupełnienie elementów zarządzania kryzysowego,
- budowa zbiorników retencyjnych, oczyszczanie zbiorników i cieków wodnych,
- zwiększenie liczby kontroli zbiorników bezodpływowych,
- lobbing władz samorządowych dotyczących zwiększenia rekompensat wyrządzonych w wyniku zmian klimatu,
- tworzenie nowych terenów zieleni w obszarach zurbanizowanych,
- informowanie mieszkańców o źródłach dofinansowań do wymiany źródeł ciepła na bardziej przyjazne środowisku,
- działanie na rzecz wymiany pokryć dachowych i utylizacji azbestu,
- tworzenie atrakcyjnej oferty turystycznej na bazie posiadanych zasobów środowiska naturalnego.

Zdjęcie 3. Propozycje pomysłów i ich ocena sporządzona podczas warsztatów 28 i 29 stycznia 2025 r.

POMYSŁ	KRYTERIUM 1 kapitałochłonność	KRYTERIUM 2 możliwości techniczne	KRYTERIUM 3 konieczność wsparcia przez ekspertów	KRYTERIUM 4 wpływ na środowisko i zasoby wiedzy
1. Akcje edukacyjne	1-6	1-6	1-6	1-6
2.	6	5	3	3
3.	2/3	1/2	4	4
4.	2/3	1/2	2	3
5.	1-6	1-6	5	1
6.	2	3	3	1,2
7.	3	3	2	
8.	2	6	2,5	

Źródło: Materiały własne Zespołu Doradców Gospodarczych TOR Sp. z o.o.

Następnie, przystąpiono do oceny każdego z działań za pomocą następujących kryteriów: kapitałochłonność (finanse), możliwości techniczne, konieczność wsparcia przez ekspertów, wpływ na środowisko i zasoby wiedzy. Do każdego przyporządkowywano ocenę w skali 1 – 6. Istniała także możliwość dostosowania kryteriów według uznania uczestników, z czego skorzystała jedna z grup warsztatowych – zamieniono wówczas kryterium „zasoby wiedzy” na „akceptacja mieszkańców”. Wśród pomysłów określonych jako najbardziej kapitałochłonne i wymagające wsparcia ze strony ekspertów znalazły się te należące do grupy zadań infrastrukturalnych, które jednocześnie w znacznym stopniu pozytywnie wpływają na środowisko. Jednocześnie, stwierdzono możliwość realizacji części rozwiązań własnymi siłami, dzięki niskiemu kosztowi ich wdrożenia, czy posiadanych w samorządzie zasobów wiedzy. Do takich działań zaliczały się zadania z zakresu prowadzenia konsultacji społecznych i szerszej współpracy różnych podmiotów i interesariuszy.

Na zakończenie warsztatów, podsumowano prace każdej z grup wskazując jednocześnie priorytetowe działania konieczne do uwzględnienia na kolejnych etapach prac nad MPA dla Poniatowej. Wszyscy uczestnicy mieli także możliwość podzielenia się własnymi wnioskami i przemyśleniami w kwestii budowy odporności miasta na zmiany klimatyczne.

1.2. BADANIE ANKIETOWE

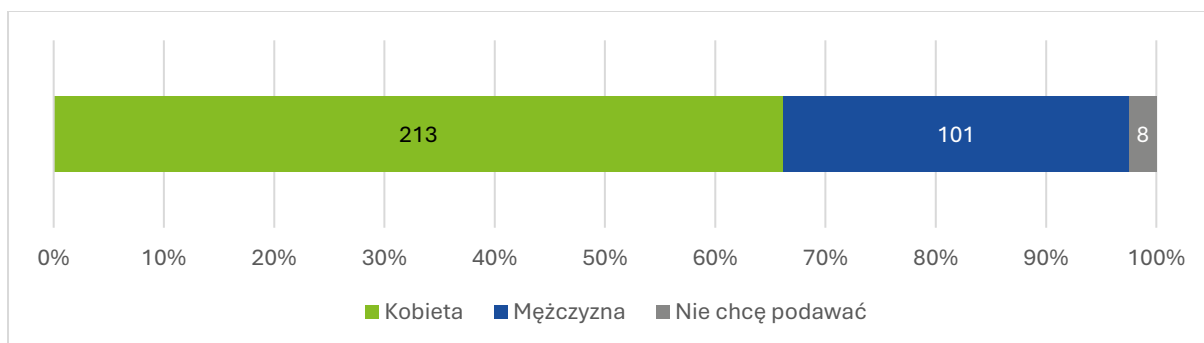
Ankieta badawcza przeprowadzona w ramach prac diagnostycznych została udostępniona mieszkańcom gminy Poniatowa w dniach 13-31.01.2025 r. Miała ona na celu zweryfikowanie podstawowych obszarów problemowych i sektorów miasta, które w największym stopniu narażone są na oddziaływanie zmian klimatu. Formularz został przygotowany w dwóch tożsamych wersjach:

- **papierowej**, dostępnej w UM Poniatowej i podczas spotkań warsztatowych Future City Game;
- **cyfrowej**, wprowadzonej do oprogramowania MS Forms, do której link i kod QR znajdował się na plakatach umieszczonych na terenie całej gminy, na stronie internetowej miasta, profilu Poniatowej na Facebooku, w wiadomościach skierowanych do uczniów poprzez dziennik elektroniczny oraz na telebimie w centrum miasta.

W badaniu, wśród 12 pytań, znalazły się pytania statystyczne odnoszące się do płci, wieku i aktywności zawodowej oraz pytania dotyczące tematyki projektu – zmian klimatu i budowy odporności miasta.

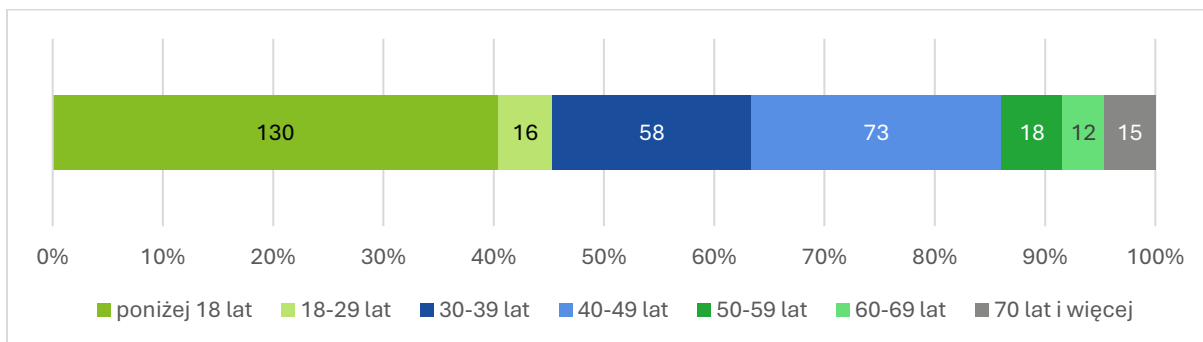
Łącznie, w badaniu uzyskano **322 odpowiedzi** (293 w ankiecie online i 29 w wersji papierowej). Zdecydowaną większość respondentów stanowiły kobiety, ok. 66% wszystkich głosów. Udział mężczyzn wyniósł ponad 31%, natomiast pozostałe osoby wypełniające ankietę nie chciały podać odpowiedzi w przedmiotowym pytaniu.

Wykres 1. Płeć ankietowanych

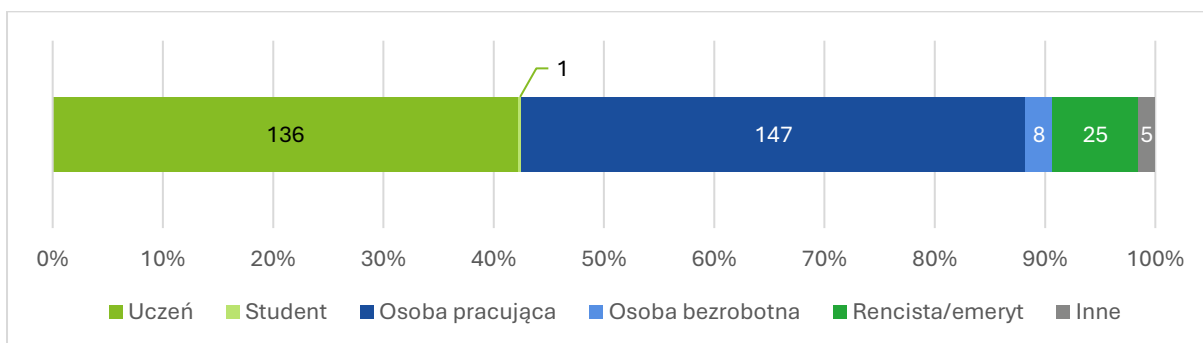
Źródło: Opracowanie własne Zespołu Doradców Gospodarczych TOR Sp. z o.o. na podstawie ankiety

W ramach badania otrzymano odpowiedzi od każdej z założonych grup wiekowych. Najliczniej reprezentowana była najmłodsza część społeczeństwa Poniatowej – grupa osób w wieku poniżej 18 lat liczyła przeszło 40%. Wynik ten spowodowany jest wykorzystaniem dziennika elektronicznego oraz promocji ankiety podczas lekcji informatyki w poniatowskich szkołach. W dalszej kolejności pod względem liczebności grupy w badaniu znajdowały się osoby w wieku 40-49 lat (niespełna 23%) oraz 30-39 lat (ok. 18%). Pozostałe grupy stanowiły ok. 3-5% wszystkich respondentów.

Wykres 2. Wiek ankietowanych

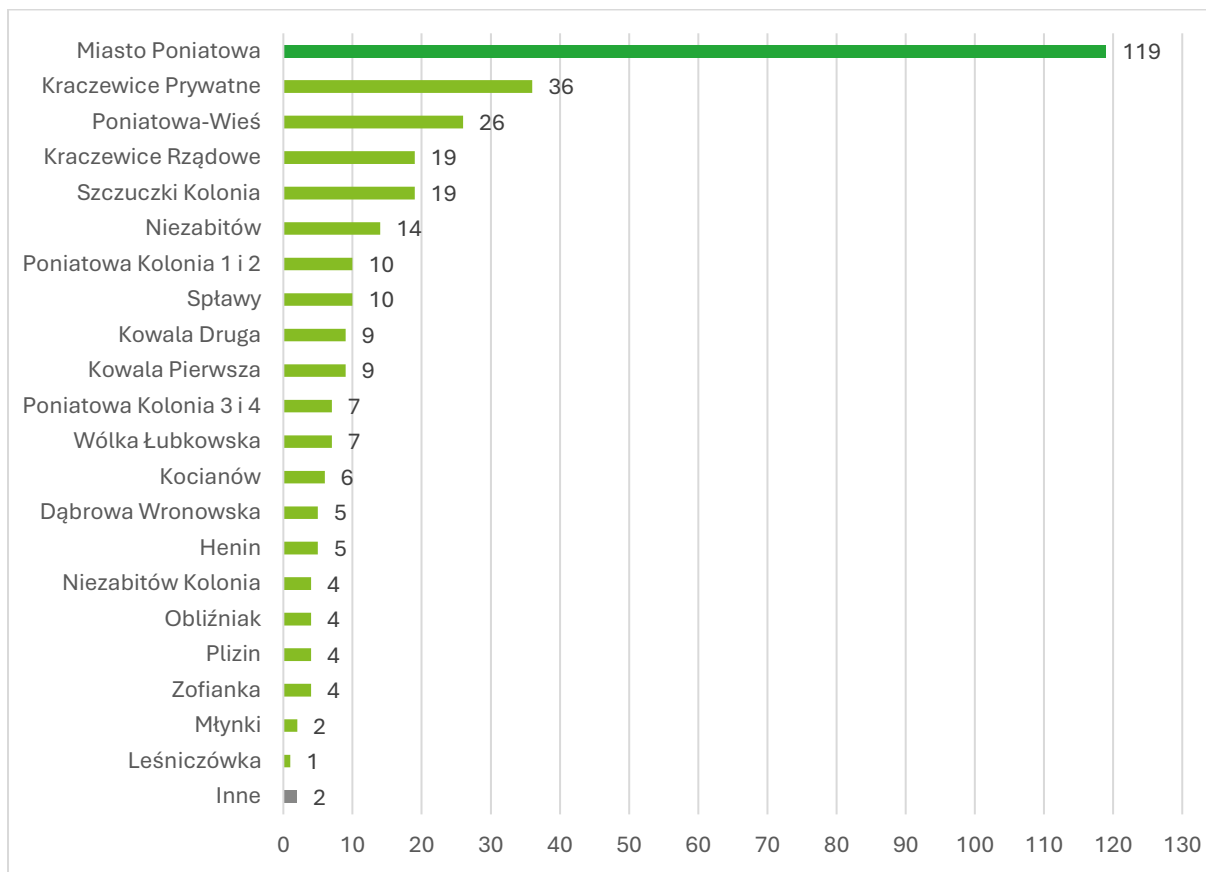
Źródło: Opracowanie własne Zespołu Doradców Gospodarczych TOR Sp. z o.o. na podstawie ankiety

Spośród wszystkich ankietowanych osób, najliczniejszą grupą były osoby pracujące – ponad 45% odpowiedzi. Następną w kolejności liczebności byli uczniowie (ok. 42%). Pozostałe grupy zawodowe stanowiły marginalny udział w badaniu. W pytaniu istniała możliwość wpisania własnej odpowiedzi przy opcji „Inne”, gdzie oprócz niesklasyfikowanych głosów znalazły się osoby określające swoją aktywność zawodową jako „rolnik”.

Wykres 3. Aktywność zawodowa ankietowanych

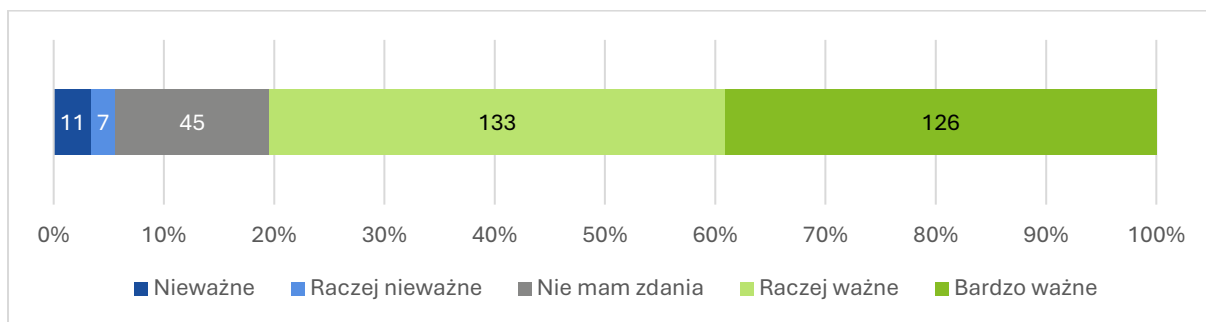
Źródło: Opracowanie własne Zespołu Doradców Gospodarczych TOR Sp. z o.o. na podstawie ankiety

Miejski Plan Adaptacji dla Poniatowej jest dedykowany dla obrębu miasta, będącego częścią gminy miejsko-wiejskiej o tej samej nazwie. Z uwagi na lokalne uwarunkowania i ścisłe powiązania obszarów miejskiego i wiejskiego w badaniu udział mogli wziąć wszyscy zainteresowani mieszkańcy gminy. W ankiecie najwięcej głosów zebrano od mieszkańców miasta Poniatowa – niespełna 40% odpowiedzi. Reprezentanci sołectw wiejskich z gminy stanowili zdecydowanie mniejszą grupę, która w zależności od sołectwa liczyła od 1 do 36 osób (udział grupy od 1 do 11%). Ponownie, w pytaniu istniała możliwość wpisania własnoręcznie miejsca zamieszkania, gdzie oprócz niesklasyfikowanej odpowiedzi pojawiła się mieszkanka Wólki Rudzkiej (gmina Opole Lubelskie).

Wykres 4. Miejsce zamieszkania ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Doradców Gospodarczych TOR Sp. z o.o. na podstawie ankiety

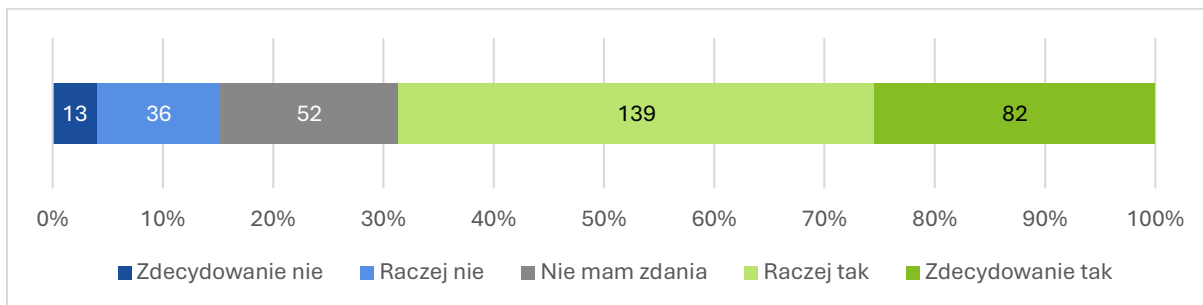
Kolejne pytania dotyczyły weryfikacji opinii i doświadczenia ankietowanych odnośnie zmian klimatu i ich skutków w Poniatoły. W pierwszej kolejności mieszkańcy wskazywali subiektywną opinię na temat istotności zmian klimatycznych i powiązanych z nimi zjawisk. Dla ok. 80% mieszkańców zmiany klimatu są istotne (suma odpowiedzi „raczej ważne” i „bardzo ważne”). Jedynie ok. 5% głosów wskazuje brak istotności, a pozostałe ok. 14% ankietowanych nie miało zdania w przedmiotowej kwestii.

Wykres 5. Jak istotne są Pani/Pana zdaniem zmiany klimatyczne i zjawiska z nimi związane?

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Doradców Gospodarczych TOR Sp. z o.o. na podstawie ankiety

Zdecydowana większość ankietowanych wskazuje, że przejmują się zmianami klimatu – łącznie ok. 69% odpowiedzi „raczej tak” i „zdecydowanie tak”. Przecząco twierdzi z kolei ok. 15% respondentów (wybierających odpowiedzi „zdecydowanie nie” i „raczej nie”). Nieco ponad 16% ankietowanych nie ma sprecyzowanej opinii w omawianym aspekcie.

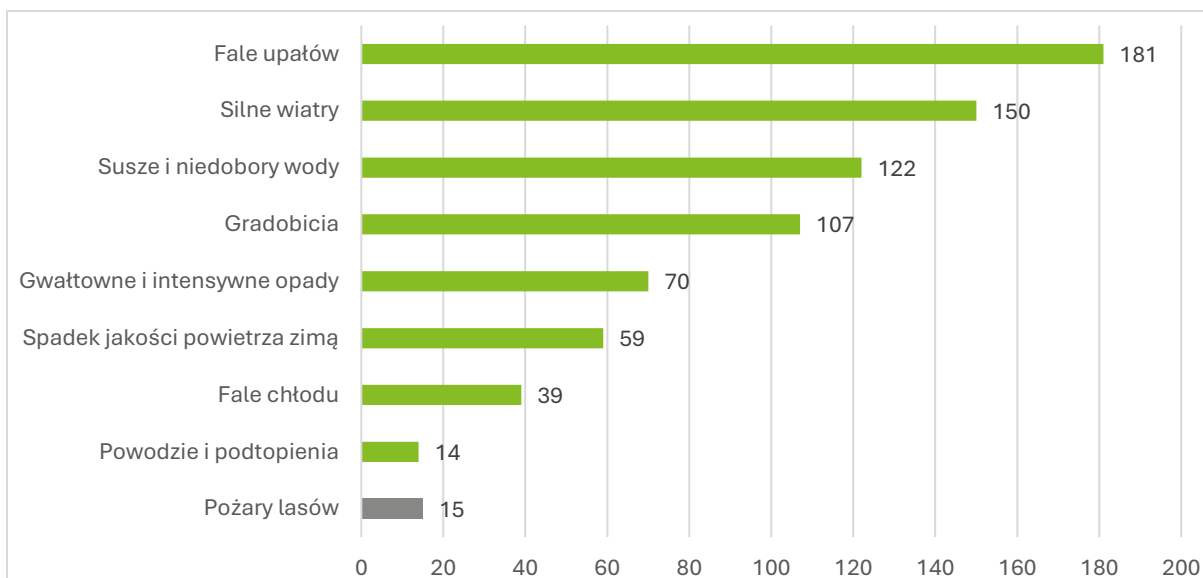
Wykres 6. Czy przejmują się Pani/Pan zmianami klimatu?

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Doradców Gospodarczych TOR Sp. z o.o. na podstawie ankiety

W pytaniu dotyczącym zaobserwowanych przez ankietowanych zjawisk istniała możliwość wyboru do 3 opcji z listy wymienionych 9 czynników będących wynikiem zmian klimatu. Najczęściej wskazywanym zjawiskiem były „fale upałów”, które wybrane zostały przez ponad 56% ankietowanych. W opinii respondentów równie często występują także „silne wiatry” oraz „susze i niedobory wody”, które wybierane były przez odpowiednio 46% i 38% osób. Najrzadziej wybieranym zjawiskiem były „powodzie i podtopienia” pojawiające się jedynie w 4% głosów. W przedmiotowym pytaniu, możliwe było także wpisanie własnej odpowiedzi przy opcji „Inne”, gdzie znalazł się np. odór pochodzący ze składowiska odpadów, czy brak dostrzeżenia jakichkolwiek anomalii.

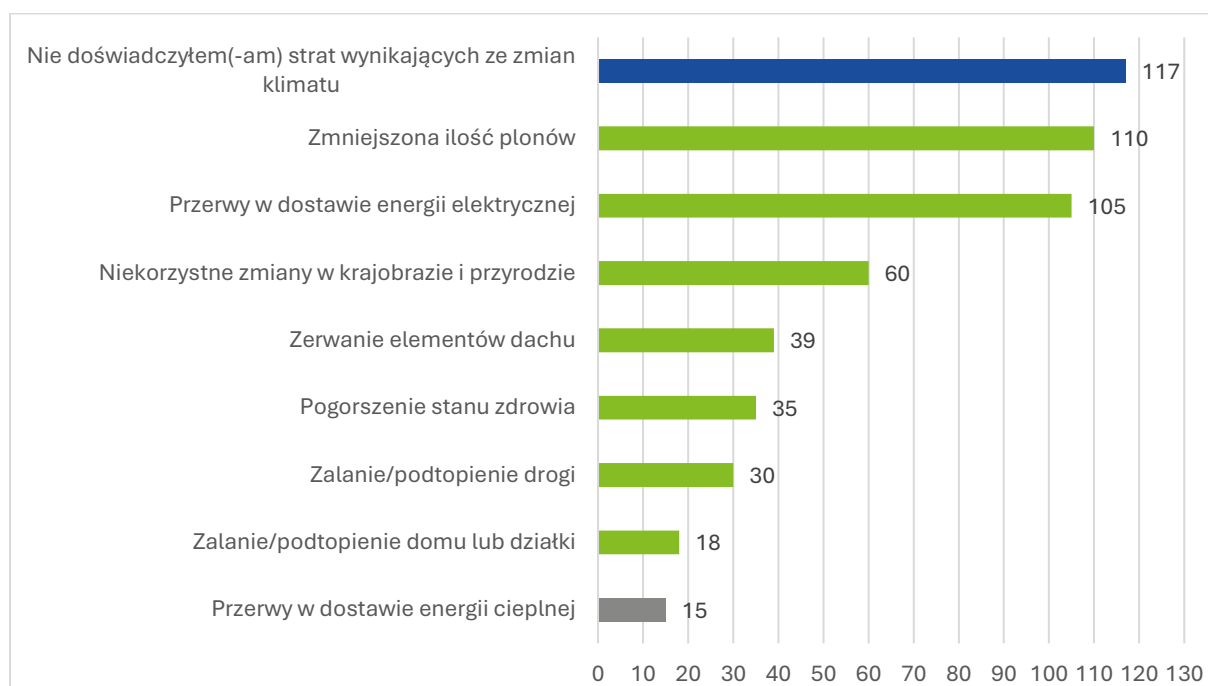
Wykres 7. Które z niżej wymienionych zjawisk zaobserwował(-a) Pani/Pan w ostatnich latach na terenie gminy Poniatowa?

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Doradców Gospodarczych TOR Sp. z o.o. na podstawie ankiety

Ankietowani zostali poproszeni o wykazanie swoich doświadczeń w kontekście strat doznanych w skutek zjawisk pogodowych. W przedmiotowym pytaniu ponownie istniała możliwość wyboru do 3 opcji z listy 9 wymienionych zjawisk. Mieszkańcy najczęściej wybierali odpowiedź „nie doświadczyłem(-am) strat (...)” choć część z nich (21%) zaznaczyła równocześnie inne opcje, co można uznać za brak zrozumienia pytania. Natomiast, wśród strat, które najczęściej dotyczą respondentów wymienić należy „zmniejszoną ilość plonów” oraz „przerwy w dostawie energii elektrycznej”, które wskazywane były odpowiednio przez 34% oraz 33% odpowiadających. Najrzadziej, ankietowani dotykani są konsekwencjami podtopień domów i działek, które zaznaczyło tylko ok. 5% respondentów. Spośród odpowiedzi wpisanych przez ankietowanych przy opcji „Inne” wymienić można m.in. uszkodzenia samochodów wskutek gradobicia.

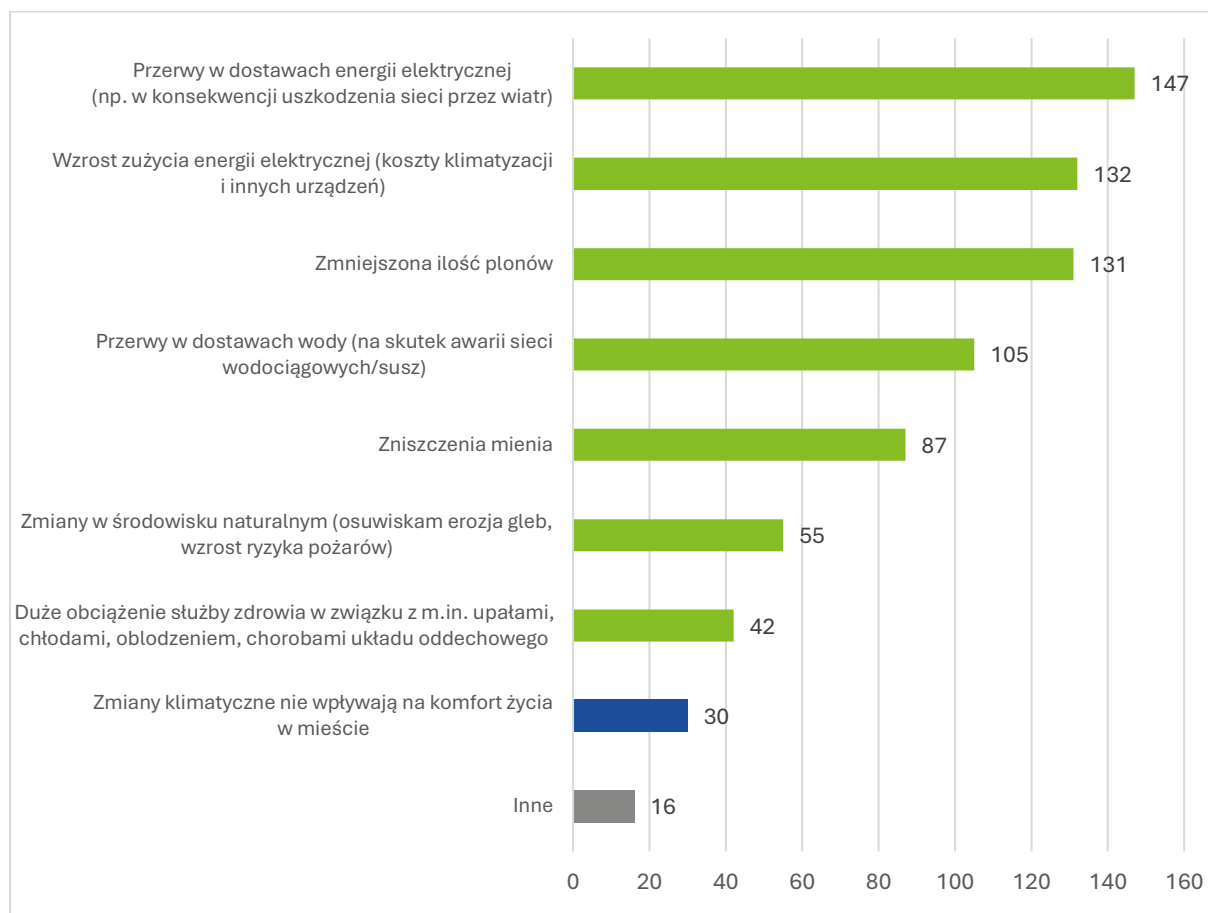
Wykres 8. Czy doświadczył(-a) Pani/Pan osobiście strat materialnych i/lub niematerialnych w wyniku ekstremalnych zjawisk pogodowych? Jeśli tak, to których z poniższych?

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Doradców Gospodarczych TOR Sp. z o.o. na podstawie ankiety

Kolejne pytanie ankiety dotyczyło weryfikacji skutków zmian klimatycznych, które w największym stopniu wpłynęłyby na mieszkańców Poniatowej. Również w niniejszym pytaniu, ankietowani mieli możliwość wyboru do 3 z 8 przygotowanych opcji. Najbardziej dotkliwym skutkiem zmian klimatu według respondentów będą „przerwy w dostawach energii elektrycznej”, które wytypowało ok. 46% osób. Równie istotne będą według zgromadzonych odpowiedzi „wzrost zużycia energii elektrycznej” i „zmniejszona ilość plonów” po ok. 41% odpowiedzi. Wśród ankietowanych, znalazła się także nieliczna grupa osób (ok. 9%) wskazującą na brak powiązania spadku komfortu życia ze zmianami klimatu. W przedmiotowej grupie odpowiadających, część osób zaznaczyła jednocześnie inne opcje, co sugeruje możliwość niezrozumienia intencji zawartej w pytaniu. Ankieta umożliwiała także wpisanie własnej odpowiedzi, wśród których pojawiały się niesklasyfikowane wpisy nie dotyczące tematu ankiety.

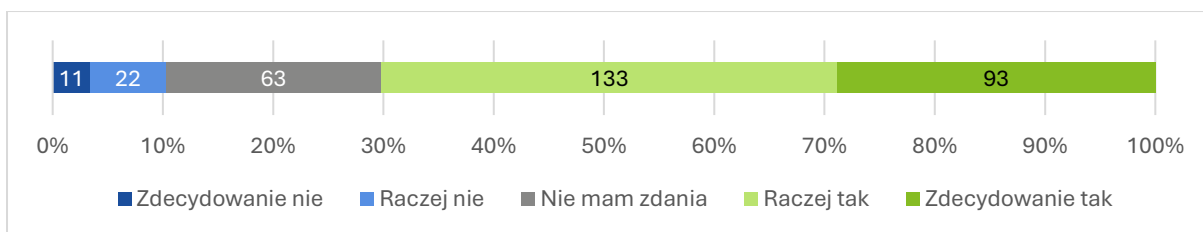
Wykres 9. Jakie skutki zmian klimatycznych mogą być według Pani/Pana najbardziej dotkliwe dla mieszkańców gminy Poniatowa?

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Doradców Gospodarczych TOR Sp. z o.o. na podstawie ankiety

Mieszkańcy biorący udział w badaniu zostali poproszeni również o wskazanie swoich obaw odnośnie pogorszenia zdiagnozowanych wcześniej problemów w związku z postępującymi zmianami klimatu. Zdecydowana większość z nich odpowiedziała w tej kwestii twierdząco – grupa osób wybierających odpowiedzi „raczej tak” i „zdecydowanie tak” liczyła przeszło 70%. Tylko 10% ankietowanych uważa przeciwnie (suma głosów „zdecydowanie nie” i „raczej nie”). Relatywnie liczna grupa (ok. 20%) nie posiada sprecyzowanej opinii w kwestii pogorszenia problemów poprzez zmiany klimatu.

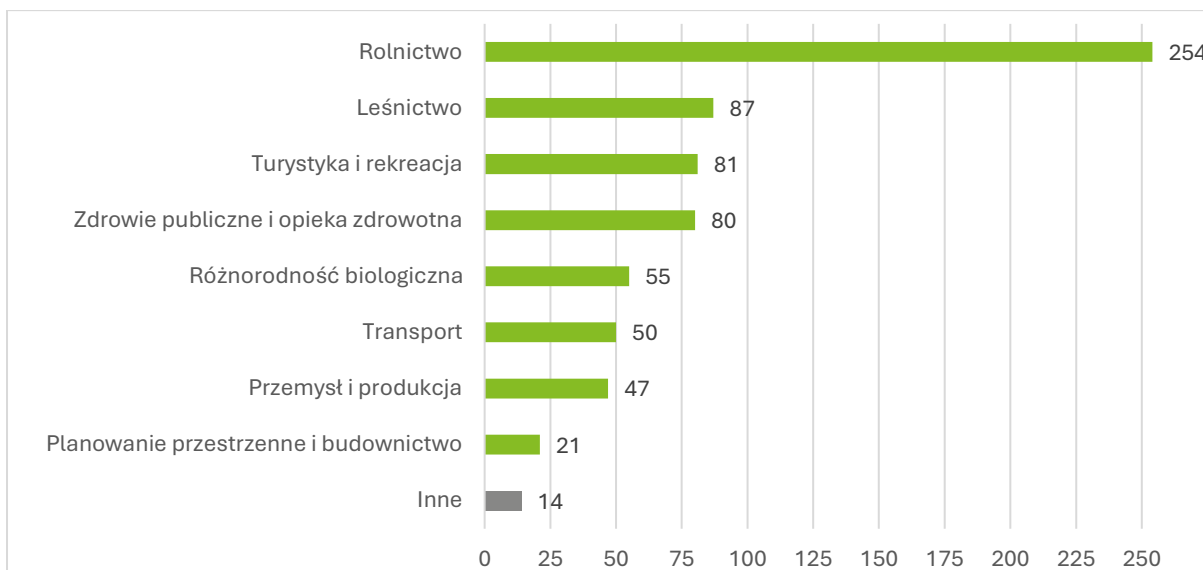
Wykres 10. Czy postępujące zmiany klimatu wpłyną na pogorszenie tych problemów?

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Doradców Gospodarczych TOR Sp. z o.o. na podstawie ankiety

Niezwykle ważne zagadnienie poruszono w kolejnym pytaniu, które dotyczyło sektorów działalności gminy, które w największym stopniu zostaną dotknięte postępującymi zmianami klimatu. W pytaniu tym, ponownie każdy ankietowany mógł wskazać do 3 odpowiedzi. Według respondentów do narażonych obszarów należeć będą rolnictwo (prawie 79% odpowiedzi z tą opcją), leśnictwo (przeszło 27%), turystyka i rekreacja oraz zdrowie publiczne i opieka zdrowotna (po ok. 25%). W ramach opcji „Inne”, poprzez własnoręczne wpisanie odpowiedzi mieszkańcy wskazywali na obszar handlu, brak wiedzy w temacie lub negowali postępujące zmiany klimatyczne.

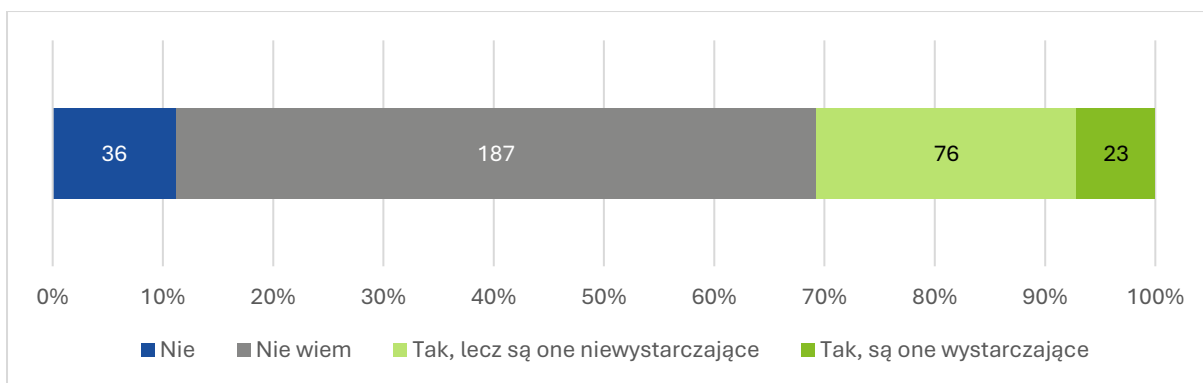
Wykres 11. Który obszar działalności gminy jest według Pani/Pana najbardziej narażony na skutki zmian klimatycznych?

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Doradców Gospodarczych TOR Sp. z o.o. na podstawie ankiety

W ostatnim pytaniu badania ankietowego, mieszkańcy wskazywali subiektywną opinię dotyczącą działań samorządu lokalnego w kontekście przeciwdziałania zmianom klimatu. Aż 58% ankietowanych nie wie, czy prowadzone są takowe działania, a niespełna 12% uważa, że gmina ich nie realizuje. Grupa ok. 31% odpowiadających ma świadomość o prowadzonych działaniach na rzecz ochrony środowiska, jednak ponad 24% mieszkańców uważa, że są one niewystarczające – przeciwnego zdania jest 7% respondentów.

Wykres 12. Czy w gminie Poniatowa podejmowane są działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu?

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Doradców Gospodarczych TOR Sp. z o.o. na podstawie ankiety

2. ETAP 2 – CZĘŚĆ STRATEGICZNA I WDROŻENIOWA

2.1. MINI WARSZTATY

Data i godzina: 17 marca 2025 r. godz. 9:50, 10:45, 12:00, 16:00 i 18 marca 2025 r. godz. 10:00

Miejsce: Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego w Poniatowej, ul. Szkolna 8, 24-320 Poniatowa, Zespół Szkół w Poniatowej, ul. Fabryczna 16C, 24-320 Poniatowa, Urząd Miejski w Poniatowej, ul. Młodzieżowa 2, 24-320 Poniatowa.

Uczestnicy: 93 osoby (uczniowie klasy 5 i 6 szkoły podstawowej, grupa seniorów, uczniowie klasy 3 liceum, mieszkańcy, pracownicy Urzędu Miejskiego w Poniatowej)

Przebieg spotkań:

W ramach etapu 2. odbyło się 5 spotkań w formie mini-warsztatów z różnymi grupami reprezentującymi lokalną społeczność. W spotkaniach brała udział: młodzież z poniatowskich szkół, seniorzy oraz mieszkańcy i radni.

Czas trwania mini-warsztatu w szkołach wynosił 45 minut (1 godzina lekcyjna), podczas których uczniowie zostali zapoznani z ideą MPA, a następnie oceniali 5 opcji adaptacji (łagodzenie zmian klimatu, budowa odporności na zmiany klimatu, zrównoważone zarządzanie zasobami środowiskowymi, redukcja oraz monitoring emisji zanieczyszczeń, kształtowanie zintegrowanej zielonej infrastruktury miejskiej). Pozwoliło to ocenić potrzebę wprowadzania zmian oraz zbadać podejście lokalnej młodzieży do proponowanych kierunków działań związanych z adaptacją do zmian klimatu.

Pozostałe dwa spotkania (z seniorami oraz mieszkańcami i radnymi) polegały na indywidualnej ocenie każdego z 29 zaproponowanych zadań pod względem 4 przygotowanych kryteriów (efektywność, akceptowalność, pilność i koszt). Podejście to pozwoliło mieszkańcom wyrazić opinię oraz przedyskutować każde z potencjalnych działań dotyczących ochrony środowiska w ich samorządzie. W efekcie, sporządzona została analiza wielokryterialna, która pozwoliła na wybór zadań do uwzględnienia w MPA.

Zdjęcie 4. Mini warsztaty z uczniami liceum (po lewej) i seniorami (po prawej)

Źródło: Urząd Miejski w Poniatowej

Podczas warsztatów w szkołach, **młodzież** została podzielona na 3 grupy w celu stworzenia lepszych warunków do dyskusji o omawianych opcjach adaptacji. Prezentowane treści i język wykorzystywany do tłumaczenia zagadnień związanych z MPA został dopasowany do grupy odbiorców. Młodzi uczestnicy zwracali uwagę przede wszystkim na tworzenie zielonej infrastruktury, właściwą gospodarkę odpadami i dbanie o jakość wód i powietrza na terenie miasta. Na wszystkich trzech spotkaniach w placówkach oświatowych podkreślane było znaczenie odpowiedniego przekazu informacji ze strony Urzędu Miejskiego, mającego tłumaczyć mieszkańcom znaczenie nowych inwestycji oraz podejmowanych działań.

Seniorzy, podobnie jak w przypadku spotkań w szkołach, zostali podzieleni na 3 grupy, natomiast **mieszkańcy i radni** (z uwagi na frekwencję) warsztaty przeprowadzone zostały w jednej grupie. Przybyli uczestnicy podczas warsztatów skupili się na ocenie zaproponowanych zadań. Wnioskowali także za odrzuceniem tych, które w ich opinii nie pasują do lokalnych uwarunkowań. Wśród tych zadań znalazły się m.in.: budowa „zielonych dachów” czy tworzenie murali ekologicznych. Uzasadniali to małą skalą miasta oraz bogatym zasobem zieleni w postaci okolicznych lasów. Spotkania te, w odróżnieniu od warsztatów z młodymi mieszkańcami gminy, różniły się stopniem szczegółowości omawianych działań.

Głównym wnioskiem z mini-warsztatów, który był podnoszony przez wszystkich interesariuszy, było docenienie obecnego stanu środowiska naturalnego w Poniatowej. Mieszkańcy dostrzegają istotną rolę zasobu jakim są lasy oraz tereny zieleni w ich otoczeniu w kontekście adaptacji do zmian klimatu.

2.2. SPOTKANIA Z URBANISTĄ

Data i godzina: 18.03.2025 r. godz.14:00, 16:00.

Miejsce: Urząd Miejski w Poniatowej, ul. Młodzieżowa 2, 24-320 Poniatowa.

Uczestnicy: 10 osób (mieszkańcy, przedstawiciele Nadleśnictwa Kraśnik, pracownicy Urzędu Miejskiego w Poniatowej)

Przebieg spotkań:

W dniu 18.03.2025 r. odbyły się dwa spotkania z urbanistą, na których zaprezentowano możliwości adaptacyjne miast do zmian klimatu. W wydarzeniu udział wzięli przedstawiciele lokalnego samorządu, Nadleśnictwa Kraśnik oraz mieszkańców zainteresowanych powstającym dokumentem strategicznym.

Spotkanie rozpoczęło się od przedstawienia założeń opracowywanego dokumentu, jego celowości oraz kluczowych wyzwań, przed którymi stoi miasto w obliczu globalnych zmian klimatycznych. Urbanista zwrócił uwagę na rosnącą częstotliwość ekstremalnych zjawisk pogodowych występujących na terenie miasta i gminy Poniatowa wskazanych w diagnozie MPA (m.in. fale upałów/chłodu, silne wiatry, gwałtowne i intensywne opady, gradobicia, susze i niedobory wody, spadek jakości powietrza zimą) z jednoczesnym wskazaniem obszarów bezpośredniego wpływu (rolnictwo, zieleń miejska, leśnictwo, różnorodność biologiczna, turystyka, zdrowie publiczne, energetyka, transport, gospodarka przestrzenna i budownictwo).

W trakcie prezentacji omówiono różne strategie adaptacyjne, w tym:

- zieloną infrastrukturę – kształtowanie systemów zieleni jako koncepcji urbanistycznych, w tym: rozwój parków, zielonych dachów/ścian, a także nasadzenia drzew w przestrzeni miejskiej oraz wprowadzanie obiektów infrastrukturalnych, które sprzyjają budowaniu zintegrowanego układu zieleni łączącego już istniejące tereny w jeden spójny system;
- systemy zarządzania wodą – podkreślenie znaczenia zbiorników wodnych w kształtowaniu infrastruktury miejskiej, priorytetowości ochrony już istniejących zbiorników wodnych i jakości wód, ze wskazaniem możliwości technicznych rozwiązań umożliwiających racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi zarówno na obszarach zurbanizowanych, jak i podmiejskich oraz istotności retencji glebowej jako wsparciu miejskich systemów kanalizacji deszczowej, w tym budowa zbiorników retencyjnych, ogrodów deszczowych oraz stosowanie nawierzchni wodoprzepuszczalnych;
- zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej – wskazanie potencjału oraz skuteczności wykorzystania obiektów małej architektury i nowoczesnych technologii w procesie adaptacji przestrzeni miejskich do zmian klimatu, ze wskazaniem rozwiązań stosowanych w skali odpowiadającej docelowemu miejscu implementacji, w tym budowa żagli zacieniających, zbiorników retencyjnych, tworzenie murali pochłaniających smog, instalacja OZE.

Zdjęcie 5. Spotkanie z urbanistą (po lewej) i spacer z nadleśniczym (po prawej)

Źródło: Urząd Miejski w Poniatowej

Podczas dyskusji uczestnicy zadawali pytania dotyczące konkretnych rozwiązań w skali Poniatowej oraz szacunkowych możliwości ich implementacji z uwzględnieniem polityki przestrzennej w kontekście dokumentów stanowiących akty prawa miejscowego. Podkreślono tutaj, iż kluczowym elementem skutecznej adaptacji jest współpraca przedstawicieli różnych podmiotów i grup społecznych na wszystkich szczeblach struktury miejskiej. Spotkanie zakończyło się podsumowaniem najważniejszych zagadnień oraz zaproszeniem do dalszej współpracy.

Dodatkowym elementem pierwszego ze spotkań z urbanistą był spacer z przedstawicielami Nadleśnictwa Kraśnik, podczas którego zaprezentowane zostały założenia planowanych lasów społecznych w Poniatowej.

3. ETAP 3 – KOŃCOWA WERSJA DOKUMENTU

3.1. KONSULTACJE SPOŁECZNE WSTĘPNEGO PROJEKTU

W ramach włączenia interesariuszy w proces opracowania docelowej wersji Miejskiego Planu Adaptacji do zmian klimatu dla Poniatowej przeprowadzono proces konsultacji społecznych. Projekt dokumentu wraz z załącznikami oraz formularzem zbierania uwag i wniosków został udostępniony:

- w siedzibie Urzędu Miejskiego w Poniatowej, ul. Młodzieżowa 2, 24-320 Poniatowa, Wydział Promocji i Obsługi Inwestora, pokój 204/205, w godzinach pracy Urzędu;
- w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Poniatowej pod adresem: <https://umponiatowa.bip.lubelskie.pl/> w zakładce Ogłoszenia jako załącznik do obwieszczenia.

Zapoznanie się z projektem oraz wniesienie ewentualnych uwag było możliwe w dniach 7-28 kwietnia poprzez następujące formy:

- pisemnie wypełniając formularz w siedzibie Urzędu Miejskiego w Poniatowej, ul. Młodzieżowa 2, 24-320 Poniatowa, Wydział Promocji i Obsługi Inwestora, pokój 204/205, w godzinach pracy Urzędu;
- ustnie do protokołu w siedzibie Urzędu Miejskiego w Poniatowej, ul. Młodzieżowa 2, 24-320 Poniatowa, Wydział Promocji i Obsługi Inwestora, pokój 204/205, w godzinach pracy Urzędu;
- drogą korespondencyjną wysyłając wypełniony formularz na adres Urzędu Miejskiego w Poniatowej, ul. Młodzieżowa 2, 24-320 Poniatowa;
- za pośrednictwem poczty elektronicznej (bez potrzeby opatrywania wiadomości kwalifikowanym podpisem) wysyłając wypełniony formularz na adres: fundusze@um.poniatowa.pl lub dzial.gosp@um.poniatowa.pl w tytule maila wpisując „Konsultacje społeczne MPA”;
- za pośrednictwem skrytki ePUAP wysyłając wypełniony formularz na adres: /UMPoniatowa/Skrytka_ESP.

W trakcie trwania konsultacji wpłynęło 6 uwag od 2 podmiotów.

3.2. KONKURSY EKOLOGICZNE

Końcowy etap opracowania dokumentu MPA dla Poniatowej zakładał m.in. promocję idei świadomości ekologicznej wśród lokalnej młodzieży. W ramach tych działań przeprowadzone zostały 3 konkursy, dedykowane dla różnych grup wiekowych młodych mieszkańców Poniatowej:

- plastyczny dla uczniów klas 1-3 szkół podstawowych „Ekologiczne miasto moich marzeń”;
- plastyczny dla uczniów klas 4-8 szkół podstawowych „Klimat w naszych rękach – działamy ekologicznie”;
- fotograficzny dla uczniów szkoły ponadpodstawowej „Zielona Poniatowa moim okiem”;

Wykonane prace można było dostarczyć do Urzędu Miejskiego w Poniatowej od 25 marca do 18 kwietnia 2025 r. Finalnie, otrzymano 24 prace w konkursie „Ekologiczne miasto moich marzeń”, 4 prace w „Klimat w naszych rękach – działamy ekologicznie” i 1 pracę w „Zielona Poniatowa moim okiem”. Komisja złożona z przedstawicieli UM w Poniatowej oraz Wykonawcy MPA oceniała prace według sporządzonego regulaminu, tj. brano pod uwagę 3 kryteria: oryginalność, zgodność z tematem i kreatywność. W konkursach wytypowano laureatów 3 pierwszych miejsc (poza konkursem fotograficznym) oraz prace wyróżnione.

Wręczenie nagród i gratulacje dla autorów najlepszych prac miało miejsce podczas majowej konferencji podsumowującej prace nad dokumentem, zorganizowanej przez Urząd Miejski w Poniatowej.

3.3. SZKOLENIA

Data i godzina: 25.04.2025 r. godz.13:00, 14:30.

Miejsce: Urząd Miejski w Poniatowej, ul. Młodzieżowa 2, 24-320 Poniatowa.

Uczestnicy: 2 osoby (nauczyciel, przedstawiciel Urzędu Miejskiego w Poniatowej)

Przebieg spotkań:

Spotkanie szkoleniowe miało na celu przedstawienie uczestnikom metod pomiaru swojego oddziaływania na środowisko poprzez ogólnodostępne platformy online prezentujące dane dla wybranych wskaźników. Podczas prezentacji omówiono także problemy wynikające z niekorzystnych wartości omawianych wskaźników, takich jak: ślad wodny, ślad węglowy, dług ekologiczny, czy nadmierna produkcja odpadów. Druga część spotkania polegała na zaczerpnięciu w uczestnikach idei „myślę globalnie – działam lokalnie”. W ramach dalszej prezentacji przedstawiono sposoby ograniczania negatywnego oddziaływania na środowisko poprzez realne czynności możliwe do wdrożenia w codziennych działaniach.

Przygotowana na potrzeby szkolenia prezentacja multimedialna została udostępniona uczestnikom w celu dalszego jej przekazywania, np. w ramach zajęć w szkołach.

4. SPIS WYKRESÓW I ZDJĘĆ

Spis wykresów

WYKRES 1. PŁEĆ ANKIETOWANYCH	11
WYKRES 2. WIEK ANKIETOWANYCH	12
WYKRES 3. AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA ANKIETOWANYCH	12
WYKRES 4. MIEJSCE ZAMIESZKANIA ANKIETOWANYCH	13
WYKRES 5. JAK ISTOTNE SĄ PANI/PANA ZDANIEM ZMIANY KLIMATYCZNE I ZJAWISKA Z NIMI ZWIĄZANE?	13
WYKRES 6. CZY PRZEJMUJE SIĘ PANI/PAN ZMIANAMI KLIMATU?	14
WYKRES 7. KTÓRE Z NIŻEJ WYMENIONYCH ZJAWISK ZAOBSERWOWAŁ(-A) PANI/PAN W OSTATNICH LATACH NA TERENIE GMINY PONIATOWA?	14
WYKRES 8. CZY DOŚWIADCZYŁ(-A) PANI/PAN OSOBIŚCIE STRAT MATERIALNYCH I/LUB NIEMATERIALNYCH W WYNIKU EKSTREMALNYCH ZJAWISK POGODOWYCH? JEŚLI TAK, TO KTÓRYCH Z PONIŻSZYCH?	15
WYKRES 9. JAKIE SKUTKI ZMIAN KLIMATYCZNYCH MOGĄ BYĆ WEDŁUG PANI/PANA NAJBARDZIEJ DOTKLIWE DLA MIESZKAŃCÓW GMINY PONIATOWA?	16
WYKRES 10. CZY POSTĘPUJĄCE ZMIANY KLIMATU WPŁYNĄ NA POGORSZENIE TYCH PROBLEMÓW?	17
WYKRES 11. KTÓRY OBSZAR DZIAŁALNOŚCI GMINY JEST WEDŁUG PANI/PANA NAJBARDZIEJ NARAŻONY NA SKUTKI ZMIAN KLIMATYCZNYCH?	17
WYKRES 12. CZY W GMINIE PONIATOWA PODEJMOWANE SĄ DZIAŁANIA W CELU PRZECIWDZIAŁANIA ZMIANOM KLIMATU? ..	18

Spis zdjęć

ZDJĘCIE 1. WARSZTATY FUTURE CITY GAME W DNIACH 28 I 29 STYCZNIA 2025 R.	7
ZDJĘCIE 2. WYKRESY KOŁOWE SPORZĄDZONE PODCZAS WARSZTATÓW 28 I 29 STYCZNIA 2025 R.	8
ZDJĘCIE 3. PROPOZYCJE POMYSŁÓW I ICH OCENA SPORZĄDZONA PODCZAS WARSZTATÓW 28 I 29 STYCZNIA 2025 R.	10
ZDJĘCIE 4. MINI WARSZTATY Z UCZNIAMI LICEUM (PO LEWEJ) I SENIORAMI (PO PRAWEJ)	20
ZDJĘCIE 5. SPOTKANIE Z URBANISTĄ (PO LEWEJ) I SPACER Z NADLEŚNICZYM (PO PRAWEJ)	22